

Sygn. akt I ACa 518/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Danuta Jezierska (spr.)
Sędziowie:	SSA Dariusz Rystał SSA Agnieszka Sołtyka
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Goltsche

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

o uznanie czynności za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 12 listopada 2012 r., sygn. akt VIII GC 149/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. oddala powództwo;

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 7.200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem kosztów procesu;

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 53.102 (pięćdziesiąt trzy tysiące sto dwa) złote tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA A. Sołtyka SSA D. Jezierska SSA D. Rystał

Sygn. akt I ACa 518/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie uznał za bezskuteczną wobec powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. zawartą w dniu 2 czerwca 2011 roku w M. między pozwaną (...) Spółką

z ograniczoną odpowiedzialnością w M. oraz (...) (...) Spółką Jawną z siedzibą w M., przed notariuszem G. M. (odnotowaną w repertorium A nr (...)) umowę przeniesienia prawa wieczystego użytkowania nieruchomości gruntowej, stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 0,64067 ha położonej w M. przy ul. (...) i prawa własności budynków posadowionych na tej działce, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Myśliborzu prowadzi księgę wieczystą nr KW (...) - w celu umożliwienia zaspokojenia roszczeń przysługujących powódce wobec J. F. (1) i S. F., o zapłatę kwoty 78.408,60 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu stwierdzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 9 listopada 2000 (sygnatura akt V GC 606/99), zaopatrzoną w klauzulę wykonalności także przeciwko małżonce dłużnika zgodnie z postanowieniem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 11 grudnia 2001 (sygnatura akt V GC 74/01) oraz o zapłatę kwoty 187.272,19 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu stwierdzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 15 października 2001 (sygnatura akt V GC 357/01), zaopatrzoną w klauzulę wykonalności także przeciwko małżonce dłużnika zgodnie z postanowieniem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 13 maja 2002 (sygnatura akt V GC 28/02) i orzekł o kosztach procesu.

Podstawą rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M. została zarejestrowana w KRS w dniu 5 sierpnia 2002 r. Początkowo prezesem zarządu spółki była J. F. (2) (N.), a następnie J. F. (1). Prokurentami spółki w okresie w jej działalności byli S. F. oraz J. F. (1). S. F. oraz J. F. (1) pozostają w związku małżeńskim, zaś J. F. (2) (N.) jest ich córką. (...) spółki cywilnej (...), przekształconej następnie w spółkę jawną S. K. – (...) (...) – byli S. F. i B. K. B. K. był pracownikiem Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowego (...), prowadzonego przez J. F. (1) i S. F., a następnie pracownikiem pozwanej spółki. Wyrokiem z dnia 9 listopada 2000 r. wydanym w sprawie z powództwa (...) sp. z o.o. w W. przeciwko J. F. (1) Sąd Okręgowy w Zielonej Górze uchylił w całości nakaz zapłaty z dnia 20 lipca 1999 r., zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 78.408,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 kwietnia 1998 r., umorzył postępowanie o zapłatę kwoty 58.397,04 zł, w pozostałej części oddalił powództwo, a nadto uchylił nakaz zapłaty z dnia 13 lipca 1999 r., zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.460,88 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 marca 1999 r., oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach postępowania. Wyrok powyższy został uchylony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 maja 2001 r. – w części oddalającej powództwo o zapłatę kwoty 187.272,19 zł i po ponownym rozpoznaniu sprawy w tym zakresie, wyrokiem z dnia 15 października 2001 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zasądził od pozwanego J. F. (1) na rzecz powoda (...) sp. z o.o. kwotę 187.272,19 zł wraz z odsetkami od kwot i dat wskazanych w wyroku. Wyroki powyższe, postanowieniami z dnia 11 grudnia 2001 r. oraz z dnia 13 maja 2002 r. zostały zaopatrzone w klauzule wykonalności przeciwko małżonce dłużnika – tj. przeciwko S. F.. Należności wynikające ze wskazanych tytułów wykonawczych nie zostały uiszczone.

W dniu 14 marca 2001 r. J. F. (1) i S. F. sprzedali wspólnikom spółki cywilnej (...) – B. K. i S. F. prawo wieczystego użytkowania działki gruntu określonego numerem (...) o powierzchni 1.1209 ha wraz z własnością posadowionych na nim budynków: administracyjno – biurowego, magazynowego i wiaty magazynowej, stanowiących odrębną nieruchomość położonych w M. przy ul. (...). W dniu 23 marca 2001 r. S. F. i B. K. zawarli umowę spółki jawnej w celu wspólnego prowadzenia przedsiębiorstwa zarobkowego w wyniku przekształcenia spółki cywilnej, która brzmiała (...) – spółka cywilna w spółkę jawną pod nazwą S. K. – (...) (...) spółka jawna. W umowie zawarto zapis, że wszyscy wspólnicy oświadczają, iż aporty wniesione przez nich pochodzą z przekształconej spółki cywilnej. Wpis spółki jawnej do rejestru nastąpił w dniu 16 lipca 2001 r.

Wyrokiem z dnia 22 października 2003 r. Sądu Rejonowego w Myśliborzu, zmienionym następnie wyrokiem z dnia 4 listopada 2004 r. Sądu Okręgowego w Szczecinie J. F. (1) został uznany za winnego popełnienia przestępstw z art. 300 § 2 k.k. i za te czyny został skazany na karę łączną roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres trzech lat próby.

Wyrokiem z dnia 11 marca 2005 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie z powództwa (...) sp. z o.o. w W. przeciwko S. F. i B. K. uznał za bezskuteczną wobec powoda umowę sprzedaży nieruchomości położonej w M. przy ul. (...), składającej się z działki gruntu o powierzchni 1.209 ha, dla której Sąd Rejonowy w Myśliborzu prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), zawartą w dniu 14 marca 2001 r. pomiędzy J. F. (1) i S. F. i B. K.. Wyrokiem z dnia 26 kwietnia

2006 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2005 r. w ten sposób, że uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda (...) sp. z o.o. w W. umowę sprzedaży prawa wieczystego użytkowania gruntu oraz własności budynków nieruchomości położonej w M. o powierzchni 1.1209 ha wpisanej do księgi wieczystej KW nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu, zawartą w formie aktu notarialnego przed notariuszem D. S. w dniu 14 marca 2001 r. (rep. A (...) pomiędzy J. F. (1) i S. F. w zakresie przysługujących powodowi wierzytelności zasądzonych na rzecz powoda od J. F. (1) prawomocnym w punkcie II i IV wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 9 listopada 2000 r. w sprawie V GC 606/99 oraz prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 15 października 2001 r. w sprawie GC 357/01 z nadanymi prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 11 grudnia 2001 r., sygn. akt V GCo 74/01 oraz prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 13 maja 2002 r. w sprawie V GCo 28/02 klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi J. S. K. F., a w pozostałym zakresie oddalił powództwo.

Postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2007 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie nadał wyrokowi z dnia 11 marca 2005 r. wydanemu przeciwko S. F. i B. K. klauzulę wykonalności przeciwko nowemu dłużnikowi: (...) (...) spółka jawna w M.. W powyższym zakresie postanowienie to zostało uchylone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28.12.2007 r. i w tej części wnioszek oddalono.

W dniu 9 kwietnia 2011 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M. podjęła uchwałę numer (...) w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki o kwotę 100.000 zł – z kwoty 150.000 zł do kwoty 250.000 zł przez utworzenie 200 nowych udziałów o wartości nominalnej po 500 zł każdy oraz wyraziła zgodę na ich objęcie w całości przez (...) (...) spółkę jawną w M. i pokrycie ich wkładem niepieniężnym w postaci nieruchomości: działki gruntu numer (...) o powierzchni 0,6407 ha wraz z położonymi na niej budynkami administracyjno – biurowym i magazynowym, położonych w M. przy ul. (...). W dniu 2 czerwca (...) (...) spółka jawna w M. przystąpiła jako nowy wspólnik do spółki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M.. Tego samego dnia S. F. działająca w imieniu i na rzecz (...) (...) sp.j. w M. w wykonaniu obowiązku pokrycia wkładem niepieniężnym udziałów objętych w spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w M. przeniosła na (...) sp. z o.o. – w imieniu i na rzecz której działał J. F. (1) prawo wieczystego użytkowania działki gruntu numer (...) o powierzchni 0.6407 ha oraz prawo własności posadowionych na niej budynków: administracyjno – biurowego i magazynowego.

Sąd Okręgowy wskazał, stan faktyczny – w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia – był w istocie bezsporny i został ustalony w oparciu dowody z dokumentów przedłożone przez powódkę oraz zeznania świadka B. K. a pozwana nie kwestionowała powołanych przez powódkę faktów. Wszystkie te dokumenty zostały uznane za wiarygodne w zakresie zawartych w nich treści. Sąd nie znalazł podstaw, by deprecjonować wartość dowodową zeznań świadka B. K., gdyż znajdowała potwierdzenie w pozostałych środkach dowodowych. Sąd pominął dowód z zeznań świadka S. F. wobec cofnięcia wniosku, pominął także dowód z przesłuchania stron, albowiem w sprawie nie zaszły okoliczności uprawniające do przeprowadzenia takiego dowodu. Po przeprowadzeniu dowodów z dokumentów i przesłuchania świadka B. K. Sąd uznał, że wszelkie fakty niezbędne dla prawidłowego wyrokowania zostały już wyjaśnione.

Mając na uwadze poczynione ustalenia faktyczne, Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione. Wskazał, że jego podstawę prawną stanowi art. 531 § 2 k.c., wedle którego, w wypadku gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeżeli rozporządzenie było nieodpłatne. Wskazał, do uznania czynności prawnej za bezskuteczną jest wymagane wykazanie, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła wiedzieć (art. 527 k.c.) oraz, że o powyższych okolicznościach wiedziała osoba, na rzecz której rozporządzenie nastąpiło (art. 531 § 2 k.c.). Udowodnieniu pierwszej z wymienionych przesłanek służy skuteczne wytoczenie powództwa przeciwko osobie trzeciej o uznanie za bezskuteczną wobec powodowego wierzyciela czynności prawnej pomiędzy dłużnikiem a tą osobą trzecią (art. 531 § 1 k.c.), albo skuteczne przedstawienie w procesie przeciwko kontrahentowi osoby trzeciej dowodów wskazujących na działanie dłużnika i osoby trzeciej ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a więc że kontrahent miał pozytywną wiedzę o tego rodzaju świadomości dłużnika i osoby trzeciej jaką przewiduje art. 527 § 1 k.c. Sąd podkreślił, że dłużnikiem jest J. F. (1), osobą trzecią,

na rzecz której nastąpiło rozporządzenie w warunkach opisanych w art. 527 k.c. są współnicy spółki cywilnej (...), tj. S. F. i B. K., zaś osobą na rzecz której osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią („osoba czwarta”) jest pozwana – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Za istotną dla rozstrzygnięcia sprawy uznał nadto okoliczność przekształcenia - z uwagi na zaistnienie okoliczności z art. 26 § 4 k.s.h. (w brzmieniu obowiązującym w dacie podpisania umowy spółki jawnej z dnia 23 marca 2001 r.) spółki cywilnej (...) w spółkę jawną S. K. - (...) (...) i charakteru prawnego tego przekształcenia.

Zdaniem tego Sądu, powódka dysponuje orzeczeniem sądu stwierdzającym bezskuteczność czynności pomiędzy dłużnikiem a osobą trzecią tj. wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26 kwietnia 2006 r. którym to Sąd ten ostatecznie uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda (...) sp. z o.o. w W. umowę sprzedaży prawa wieczystego użytkowania gruntu oraz własności budynków nieruchomości położonej w M. o powierzchni 1.1209 ha pomiędzy J. F. (1) i S. F. w zakresie przysługujących powodowi wierzytelności zasądzonych na rzecz powoda od J. F. (1) prawomocnymi wyrokami tam opisanymi. Powódka legitymująca się takim wyrokiem nie musiała więc podejmować żadnej inicjatywy dowodowej w kierunku wykazania zajścia przesłanek, o których mowa w art. 527 k.c., gdyż wyrok uznający za bezskuteczną czynność prawną między dłużnikiem (J. F. (1)) a osobą trzecią (wspólnikami spółki cywilnej (...) - B. K. i S. F.) stanowi dowód na to, że dłużnik dokonując tej czynności działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela ((...) sp. z o.o.) – tj. że wskutek czynności uznanej za bezskuteczną stał się niewypłacalny całkowicie lub co najmniej w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności. Dlatego też, zdaniem tego Sądu, powódka w sprawie przeciwko osobie czwartej ((...) sp. z o.o.), na rzecz której nastąpiło dalsze rozporządzenie (wniesienie nieruchomości aportem do spółki), w sytuacji gdy dysponuje wyżej opisanym wyrokiem, dla udowodnienia zasadności swojego żądania musiała jedynie wykazać fakt rozporządzenia przez osobą trzecią uzyskaną korzyścią na rzecz dalszej osoby oraz posiadania przez tę dalszą osobę pozytywnej wiedzy co do okoliczności uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną (ewentualnie zamiast tego wykazanie, że czynność rozporządzająca była nieodpłatna), co powódka uczyniła. Sąd podkreślił, że w sprawie, w której podstawę powództwa stanowi art. 531 § 2 k.c. kwestia niewypłacalności dłużnika (a zatem J. F.) na skutek dokonania czynności pomiędzy osobą trzecią a osobą czwartą nie podlega ponownemu badaniu, w sytuacji gdy wierzyciel dysponuje już prawomocnym wyrokiem uznającym czynność pomiędzy dłużnikiem a osobą trzecią za bezskuteczną przeciwko niemu. Taki wyrok bowiem przesądza, że czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, tj. że wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności. Relevantna dla powództwa opartego o art. 531 § 2 k.c. jest jedynie kwestia wiedzy osoby, na rzecz której rozporządzenie nastąpiło (osoby czwartej) o okolicznościach, które uprzednio doprowadziły do uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej pomiędzy osobą trzecią a dłużnikiem. Nie jest zatem konieczne, by dalsze rozporządzenie powodowało zwiększenie niewypłacalności dłużnika. Przedmiot rozporządzenia dokonanego w warunkach opisanych w art. 531 § 2 k.c. nie należy już bowiem do majątku dłużnika („pierwotnego” – tj. J. F. (1)), a zatem dalsze rozporządzenia tym przedmiotem z oczywistych względów nie mają wpływu na stan jego majątku. Skutek rzeczowy w postaci zmiany właściciela czy użytkownika wieczystego gruntu nie zostaje zniweczony. Z tego powodu bez znaczenia z punktu widzenia podstawy faktycznej i prawnej powództwa jest kwestia braku związku pomiędzy czynnością dokonaną przez pozwaną i spółką jawną (...) a powstaniem lub zwiększeniem się niewypłacalności dłużnika (J. F. (1)). Tym samym za nietrafną Sąd uznał argumentację pozwanej dotyczącą nieprzedstawienia żadnych dowodów na to, że w przypadku niezawarcia przez (...) (...) spółka jawna w (...) sp. z o.o. umowy z dnia 2 czerwca 2012 r. powodowa spółka miałaby możliwość zaspokojenia się z nieruchomości. Kwestię tą Sąd uznał bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, w której podstawę powództwa stanowił art. 531 § 2 k.c. Skoro dłużnik dokonał z osobą trzecią czynności prawnej skutkującej pokrzywdzeniem powódki i w efekcie czynność ta została wobec powódki uznana za bezskuteczną, a osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią na rzecz dalszej osoby, otworzyła się droga do żądania przez wierzyciela uznania za bezskuteczną również tej dalszej czynności rozporządzającej. Za nietrafne Sąd uznał zarzuty pozwanej, że powódka winna była najpierw w drodze powództwa opartego o art. 527 k.c. lub art. 531 § 2 k.c. żądać uznania za bezskuteczną w stosunku do niej czynności polegającej na przekształceniu spółki cywilnej w spółkę jawną i związanego z tym przeniesienia ogółu praw (w tym praw do nieruchomości), na spółkę jawną. Ponieważ zaś nie uczyniła tego przed upływem pięcioletniego terminu, o którym mowa w art. 534 k.c., liczonego od daty przekształcenia, to obecnie nie może domagać się uznania za bezskuteczną czynności opisanej w pozwie. Zdaniem Sądu w sprawie zachodzi bowiem ciągłość

podmiotowa między wspólnikami spółki cywilnej którzy nabyli nieruchomość na podstawie umowy z dłużnikiem a spółką jawną, która stała się właścicielem nieruchomości z mocy prawa a nie na podstawie czynności prawnej. Spółka cywilna (...), której wspólnikami byli S. F. i B. K. przekształciła się z mocy prawa w spółkę jawną – S. K. – (...) (...), na podstawie art. 26 § 4 k.s.h. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 15 stycznia 2004 r. Przepis ten w dacie przekształcenia przewidywał obowiązek zgłoszenia do rejestru jako spółki jawnej, spółki cywilnej jeżeli jej przychody netto ze sprzedaży towarów lub świadczenia usług w każdym z dwóch kolejnych lat obrotowych osiągnęły równowartość w walucie polskiej co najmniej 400.000 EURO (przedsiębiorstwo większych rozmiarów). Przepis ten przewidywał ponadto, że z chwilą wpisu do rejestru spółka ta stawała się spółką jawną. Przekształcenie dokonane na podstawie przepisu art. 26 §4 k.s.h. przed dniem 15 stycznia 2004 r. jak i po tym dniu musi być rozumiane jako przejście ex lege ogółu praw i obowiązków stanowiących majątek wspólny wspólników spółki cywilnej, na spółkę jawną i spółka ta stała się sukcesorem uniwersalnym, bez potrzeby dokonywania jakichkolwiek dodatkowych czynności prawnych. Błędnie zatem zakłada strona pozwana, że w momencie podpisania umowy spółki jawnej w dniu 23 marca 2001 r. doszło do czynności prawnej, na podstawie której spółka jawna nabyła od wspólników spółki cywilnej prawa do objętej pozwem nieruchomości, a dla skuteczności skargi paulińskiej w niniejszej sprawie koniecznym było wcześniejsze (dokonane do marca 2006 r. zaskarżenie powództwem paulińskim umowy spółki jawnej). Przedmiotem zaskarżenia skargą pauliańską nie mogą być zdarzenia cywilnoprawne następujące z mocy prawa (niezależnie od woli dłużnika czy też osoby trzeciej), choćby skutkiem ich była faktyczna i prawna zmiana władztwa nad rzeczą, a więc przekształcenie spółki cywilnej w spółkę jawną na podstawie art. 26 §4 k.s.h. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 14 stycznia 2004 r. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że wspólnicy spółki cywilnej (...) w wykonaniu wynikającego z tego przepisu obowiązku zgłoszenia spółki do Krajowego Rejestru Sądowego, podpisali dodatkowo umowę spółki jawnej. Podpisanie to miało bowiem służyć jedynie dostosowaniu treści umowy spółki do uregulowań kodeksowych dotyczących spółki jawnej. Nie ma zatem racji pozwana twierdząc, że z dniem 23 marca 2006 r. powódka utraciła możliwość podważania czynności dotyczących spornej nieruchomości. Przekształcenie spółki pozostawało bowiem bez znaczenia dla związania spółki orzeczeniem wydanym ze skargi paulińskiej przeciwko wspólnikom. Spółka jawna jako sukcesor uniwersalny wstąpiła w sferę prawną osoby trzeciej w rozumieniu normy art. 527 k.c. i dalsze rozporządzenia dokonywane przez spółkę jawną (w tym wniesienie nieruchomości aportem do spółki z o.o.) objęte są, zdaniem tego Sądu, normą art. 531 §2 k.c. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy Sąd uznał także rozważania na temat charakteru przekształcenia i zasadności wystąpienia z powództwem przeciwko wspólnikom spółki cywilnej, poczynione w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26 kwietnia 2006 r., gdyż uzasadnienie wyroku nie jest wiążące ani dla stron postępowania ani tym bardziej dla innych sądów czy organów. Za istotny Sąd uznał jedynie fakt uznania za bezskuteczną względem powódki, czynności prawnej J. F. (1) dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli ze wspólnikami spółki cywilnej.

Odnosząc się do przesłanki wiedzy pozwanego (jako osoby czwartej) o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną, Sąd wskazał, że przy czynności przeniesienia prawa wieczystego użytkowania gruntu i prawa własności budynków dokonanej w dniu 2 czerwca 2011 r., spółkę jawną (osobę trzecią) reprezentowała S. F., zaś osobę czwartą tj. (...) sp. z o.o. – reprezentował jej mąż J. F. (1). Za miarodajną dla ustalenia wiedzy osoby czwartej o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną Sąd uznał wiedzę reprezentującego ją organu – a zatem prezesa zarządu w osobie J. F. (1). Ten jako dłużnik powoda i jednocześnie mąż wspólniczki spółki jawnej posiadał pełną wiedzę o opisanych wyżej przesłankach, które skutkowały orzeczeniem o bezskuteczności wobec powoda czynności prawnej polegającej nabyciu przezeń nieruchomości spółce cywilnej. Bez znaczenia Sąd uznał przekształcenie przedmiotowe spółki cywilnej w spółkę jawną, gdyż w dalszym ciągu w sensie podmiotowym tworzyły ją dokładnie te same osoby, zatem niewątpliwie spółka (...) reprezentowana przez J. F. (1) wiedziała doskonale o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną.

W konkluzji uznać należało, że zachodziły wszelkie przesłanki opisane w art. 531 § 2 k.c., co pozwoliło uwzględnić powództwo w całości.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa

kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu oraz art. 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Z wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 12 listopada 2012 r. nie zgodziła się strona pozwana i zaskarżyła go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy, tj.:

I. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolne ustalenie, że przekształcenie spółki S. K. - (...) S.C. w M. w spółkę S. K. - (...) (...) spółka jawna w M. pozostawało bez znaczenia dla związania spółki jawnej orzeczeniem wydanym ze skargi pauliańskiej przez Sąd Okręgowy w Szczecinie z dnia 11.08.2005, sygn. I C 207/02, gdyż spółka jawna jako sukcesor uniwersalny wstąpiła w sferę prawną osoby trzeciej w rozumieniu normy art. 527 k.c. i w związku z tym dalsze rozporządzenia dokonywane przez spółkę jawną są objęte normą art. 531 § 1 k.c., podczas gdy:

- przed datą wytoczenia przez (...) sp. z o.o. w W. powództwa ze skargi pauliańskiej przeciwko S. F. i B. K. w sprawie oznaczonej sygn. I C 207/02 Sądu Okręgowego w Szczecinie, jako współnikom S. K. - (...) s.c. w M., spółka ta uległa przekształceniu w spółkę S. K. - (...) (...) spółka jawna w M., i wówczas to składnik majątku tej spółki stanowiły prawa do nieruchomości KW nr (...) Sądu Rejonowego w Myśliborzu;

- S. K. - (...) (...) spółka jawna w M. nie wzięła udziału w sprawie oznaczonej sygn. I C 207/02 Sądu Okręgowego w Szczecinie, co uniemożliwiło spółce (...) sp. z o.o. w W. uzyskanie tytułu wykonawczego, który pozwoliłby jej przeprowadzenie skutecznej egzekucji wobec nieruchomości KW nr (...) Sądu Rejonowego w Myśliborzu, jako składnika majątku spółki jawnej;

II. art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c., poprzez całkowite pominięcie faktu, iż z uwagi na brak tytułu wykonawczego, który umożliwiłby spółce (...) sp. z o.o. w W. przeprowadzenie skutecznej egzekucji wobec nieruchomości KW nr (...) Sądu Rejonowego w Myśliborzu, jako składnika majątku (...) (...) spółki jawnej w M., postępowania egzekucyjne oznaczone sygnaturami KM 311/03 i KM 70/09 Komornika Sądowego w M. (na które to powołuje się Sąd w uzasadnieniu kwestionowanego orzeczenia) zostały umorzone, i wbrew twierdzeniom Sądu I instancji, nie toczą się obecnie;

Co w konsekwencji przyczyniło się do naruszenia prawa materialnego, tj. art. 534 k.c. poprzez pozbawione oparcia przyjęcie, że roszczenie (...) sp. z o.o. w W. ze skargi pauliańskiej nie wygasło, w sytuacji gdy S. K. - (...) (...) spółka jawna w M., której składnik majątku stanowiły prawa do nieruchomości KW nr (...) Sądu Rejonowego w Myśliborzu, nie wzięła udziału w sprawie oznaczonej sygn. I C 207/02 Sądu Okręgowego w Szczecinie, a zawarcie umowy w dniu w dniu 05.06.2011 roku (po upływie ponad 5 lat od uprawomocnienia się wyroku w sprawie I C 207/02) nie spowodowało ponownego rozpoczęcia biegu terminu przewidzianego treścią przepisu art. 534 k.c.,

oraz do naruszenia prawa materialnego, tj. art. 531 § 2 k.c. poprzez pozbawione oparcia przyjęcie, że:

- pozwana spółka wiedziała o tym, że czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela tylko na tej podstawie, że prezesem zarządu pozwanej jest „dłużnik pierwotny” czyli J. F. (1), niebędący współnikiem spółki, podczas gdy reprezentował on jedynie spółkę przy zawieraniu umowy w dniu 02.06.2011 roku, a decyzję o jej zawarciu podjęli uchwałą nr(...) z dnia 09.04.2011 roku jej wspólnicy;

- pozwana spółka wiedziała o tym, że czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, chociaż wierzyciel nie posiadał tytułu wykonawczego, który pozwoliłby mu na przeprowadzenie skutecznej egzekucji wobec nieruchomości KW nr (...) Sądu Rejonowego w

M., jako składnika majątku spółki jawnej, i nigdy by takiego tytułu nie uzyskał, z uwagi na pominięcie konieczności udziału spółki jawnej w

sprawie I C 207/02 Sądu Okręgowego w Szczecinie;

- umowa z dnia 02.06.2011 roku miała charakter nieodpłatny w rozumieniu art. 531 § 2 k.c., w oparciu tylko i wyłącznie o dokonane przez pozwaną proste i głośne porównanie wartości wniesionej aportem nieruchomości z wartością objętych w zamian przez (...) (...) sp. j. w M. udziałów w (...) sp. z o.o. w M., przy jednoczesnym pominięciu tego, że nieruchomość KW nr (...) była w momencie zawarcia umowy obciążona hipotekami na łączną kwotę ponad 669.726 zł na rzecz ZUS O/S. i Gminy M., a także tego, że w dacie zawarcia umowy (...) (...) sp. j. w M. była dłużniczką (...) sp. z o.o. w M. na łączną kwotę 1.151.213,94 zł;

Co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia art. 6 k.c. poprzez pozbawione oparcia przyjęcie, że powodowa spółka udowodniła zaistnienie w przedmiotowej sprawie obu przesłanek przewidzianych przepisem art. 531 § 2 k.c., tj. wiedzy pozwanej o dokonaniu czynności z pokrzywdzeniem wierzyciela oraz nieodpłatności rozporządzenia (umowy z dnia 02.6.2011);

oraz naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. poprzez pominięcie potrzeby rozważenia w treści pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku kwestii zaistnienia przesłanki nieodpłatności rozporządzenia w rozumieniu art. 531 § 2 k.c.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych oraz obciążenie powódki kosztami procesu przed Sądem I instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pozwana wniosła również o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z uwierzytelnionego odpisu uchwały zgromadzenia wspólników (...) sp. z o.o. w M. nr (...) z dnia 09.4.2011 i uwierzytelnionych wydruków z obrotów konta spółki (...) oraz (...) (...) sp.j. w M. od stycznia do maja 2011 r., gdyż faktycznie decyzję o zawarciu tej umowy podjęło uchwałą nr (...) z dnia 09.4.2011 roku zgromadzenie wspólników spółki (...), w którym J. F. (1) nie brał udziału, a przedmiotowa nieruchomość była obciążona w dacie zawarcia umowy hipotekami obniżającymi jej wartość i wniesienie aportem nieruchomości miało zrekompensować zadłużenie spółki jawnej, co świadczy o ekwiwalentności świadczeń i braku cechy nieodpłatności.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji strony pozwanej jako bezzasadnej i oddalenie wniosków zgłoszonych w apelacji jako spóźnionych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej okazała się zasadna i prowadzić musiała do zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w stosunku do (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w całości.

Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd I instancji i przyjmuje je za własne. Ustalenia te nie były w istocie kwestionowane przez stronę pozwaną w apelacji.

Sąd Apelacyjny podziela również rozważania tego Sądu co przesłanek koniecznych dla uwzględnienia powództwa a wynikających z przepisów 531 § 2 k.c. i art. 527 k.c., jak również rozkładu ciężaru dowodu obciążającego strony w tym zakresie. Zgodzić się należy z tym Sądem podstawę prawną powództwa stanowił art. 531 § 2 k.c. Ubezszytowanie czynności prawnej obejmującej rozporządzenie przez osobę trzecią korzyścią majątkową uzyskaną w wyniku krzywdzącej wierzyciela czynności prawnej z dłużnikiem wymaga wykazania – jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 grudnia 2006 r. (V CSK 330/06), że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (art. 527 k.c.) oraz, że o powyższych okolicznościach wiedziała osoba, na rzecz której rozporządzenie nastąpiło (art. 531 § 2 k.c.). Udowodnieniu pierwszej z wymienionych przesłanek służy skuteczne wytoczenie powództwa przeciwko osobie trzeciej o uznanie za bezskuteczną wobec powodowego wierzyciela czynności prawnej pomiędzy dłużnikiem a tą osobą trzecią (art. 531 § 1 k.c.), albo skuteczne przedstawienie w procesie przeciwko kontrahentowi osoby trzeciej dowodów

wskazujących na działanie dłużnika i osoby trzeciej ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Dla uznania za bezskuteczną wobec wierzyciela występującego ze skargą paulińską czynności pomiędzy kontrahentem osoby trzeciej rozporządzającej uzyskaną korzyścią majątkową a tą osobą wymagane jest ponadto wykazanie, że kontrahent miał pozytywną wiedzę o tego rodzaju świadomości dłużnika i osoby trzeciej jaką przewiduje art. 527 § 1 k.c. Chodzi tu przy tym o wiedzę o wszystkich okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną, a więc zarówno o istnieniu i wysokości wierzytelności wierzyciela wobec dłużnika, jak i że czynność dłużnika była podjęta z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela, czyli była w złej wierze albo nabyła daną rzecz nieodpłatnie. Wiedza ta musi być rzeczywista i nie wystarczy, że dalszy nabywca przy zachowaniu należytej staranności powinien o tych okolicznościach wiedzieć (por. wyrok SN z 10.05.2010, II CSK 545/09, wyrok SN z 16.04.2002, V CKN 1446/00, postanowienie SA w Krakowie z 3.09.2012, I ACZ 1197/12). Przypomnieć bowiem należy, że istotą roszczenia ze skargi paulińskiej jest uzyskanie przez wierzyciela możliwości zaspokojenia wierzytelności przysługującej mu względem dłużnika z przedmiotów majątkowych, które weszły do majątku innej osoby. Jeżeli to zbycie nastąpiło przez osobę trzecią na rzecz „osoby czwartej”, to uwzględnienie powództwa na podstawie art. 531 § 2 k.c. nie będzie możliwe, bez wykazania wszystkich przesłanek na które wskazano wyżej. Wykazanie tych przesłanek spoczywało, zgodnie z art. 6 k.c., na stronie powodowej.

Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu Sądu I instancji, iż przesłanki te przez stronę powodową w niniejszym procesie zostały wykazane, w szczególności w zakresie istnienia prawomocnego wyroku o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do (...) (...) spółki jawnej (a tym samym wykazania przesłanek z art. 527 k.c.) oraz co do wiedzy (...) Spółki z o.o. o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną – co skutkowało oddaleniem powództwa.

Co prawda, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wbrew zarzutom apelującej słusznie Sąd Okręgowy uznał, iż do przekształcenia spółki cywilnej (...), której współnikami byli B. K. i S. F. w spółkę jawną S. K. – (...) jawna (obecnie (...)) (...) sp.j.) doszło na mocy art. 26 § 4 k.s.h. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 15 stycznia 2004 r., zatem z datą przekształcenia spółka jawna stała się sukcesorem uniwersalnym spółki cywilnej. Brak jednak podstaw do przyjęcia, jak uczynił to Sąd Okręgowy, iż wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2006 r., którym to Sąd ten zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2005 r. i uznał za bezskuteczną w stosunku do (...) spółki z o.o. umowę sprzedaży z dnia 14 marca 2001 r. zawartą pomiędzy J. F. (1) (dłużnikiem powódki) i S. F. a współnikami spółki cywilnej (...) B. K. i S. F. w zakresie przysługujących powodowi wierzytelności zasądzonych od J. F. (1) na rzecz powódki prawomocnymi wyrokami tam wskazanymi - rozciąga swoje skutki na spółkę jawną, która powstała z przekształcenia spółki cywilnej przed datą wydania tego wyroku – a tym samym, że strona powodowa dysponująca takim wyrokiem nie musiała podejmować żadnej inicjatywy dowodowej w kierunku wykazania zajścia przesłanek, o których mowa w art. 527 k.c. Sąd Apelacyjny nie podziela również poglądu tego Sądu, iż bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostawał fakt, czy powódka przed zawarciem umowy z 2 czerwca 2011 r., mogła się zaspokoić z nieruchomości będącej przedmiotem aportu

Nie ulega w sprawie żadnej wątpliwości fakt, iż spółka jawna (...)” spółka jawna (która wpisana została do rejestru 23 marca 2001 r.), nie brała udziału sprawie o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do (...) spółki z o.o. (w sprawie I C 207/02 SO w Szczecinie i I ACa 110/06 SA w S.), gdyż pozwanymi w tej sprawie byli wyłącznie S. F. i B. K., a więc dawni współnicy spółki cywilnej (...). Zgodnie zaś z art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między **tymi samymi** stronami. Skoro zatem strona powodowa zaniechała wytoczenia powództwa o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną - mimo braku obiektywnych ku temu przeszkód – nie może powoływać się na prawomocny wyrok w zakresie uznania czynności prawnej za bezskuteczną, który to wyrok tej spółki jawnej nie dotyczy. Okoliczność ta była podstawą odmowy nadania klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26 kwietnia 2006 r. w stosunku do spółki jawnej. Nie spełnione zostały bowiem wymogi art. 788 k.p.c. Zdaniem Sądu Apelacyjnego przyznanie, na mocy art. 8 § 1 k.s.h., spółce osobowej zdolności sądowej i procesowej ma taki skutek, że brak podstaw do przyjęcia, by wyrok wydany przeciwko wskazanym z imienia i nazwiska współnikom spółki cywilnej, która to spółka jeszcze przed wytoczeniem powództwa przekształciła się z

mocy prawa w spółkę jawną, mógł mieć skutek powagi rzeczy osądzonej również przeciwko tej spółce jawnej (por. post. SN z 21.07.2006, III CSK 164/06). Słusznie przy tym zauważa apelująca, że skutek odmowy nadania klauzuli wykonalności wskazanemu wyżej wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, nie toczyła – bo nie mogła - egzekucja w stosunku do nieruchomości będącej przedmiotem sprzedaży z 14 marca 2001 r. (a następnie wniesionej aportem do pozwanej spółki umową z 2 czerwca 2011 r.), która to nieruchomość na mocy art. 26 § 4 k.s.h. weszła do majątku spółki jawnej. Strona powodowa nie była bowiem w stanie przedłożyć prawomocnego wyroku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do tej spółki jawnej. Sąd Okręgowy bezpodstawnie, zdaniem Sądu Apelacyjnego przyjął, że skutki przekształcenia z mocy prawa spółki cywilnej w spółkę jawną rozciągają się również na zdarzenia, które zaszły już po dacie tego przekształcenia, a które dotyczą tylko i wyłącznie osób pozwanych z imienia i nazwiska jako byłych współników tej spółki cywilnej. Okoliczność, że nieruchomość z mocy prawa weszła do majątku spółki jawnej w żadnym zakresie nie oznacza przecież, że w stosunku do tej nieruchomości, bez prawomocnego wyroku wydanego w wyniku uwzględnienia skargi pauliańskiej, mogłaby być prowadzona egzekucja i nie jest to wcale okoliczność bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Jak wskazano bowiem wyżej, istotą skargi roszczenia ze pauliańskiej jest uzyskanie przez wierzyciela możliwości zaspokojenia wierzytelności przysługującej mu względem dłużnika z przedmiotów majątkowych, które weszły do majątku innej osoby. Ten cel zaś w niniejszej sprawie przez powódkę, z powyższych przyczyn nie mógł zostać osiągnięty.

Z tych też względów, zdaniem Sądu Apelacyjnego zgodzić się należy z zarzutami apelacji naruszenia przez Sąd I instancji przepisów art. 233 § 2 k.p.c., jak również art. 531 § 2 k.c. Nie sposób bowiem przyjąć, iż strona powodowa wykazała spełnienie przesłanek z tego przepisu w zw. z treścią art. 527 k.c. W tym zakresie powoływała się bowiem na prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26 kwietnia 2006 r., którego prawomocność, jak wskazano wyżej w zakresie uznania czynności prawnej za bezskuteczną, nie rozciąga się, wbrew twierdzeniom Sądu Okręgowego, na spółkę jawną. Co więcej, okoliczności te powodują, iż nie sposób przyjąć, by strona powodowa wykazała, że spółka z o.o. (...) wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną (art. 531 § 2 k.c.). Jak wskazano na wstępie chodzi tu o wiedzę strony o wszystkich okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną, a więc zarówno o istnieniu i wysokości wierzytelności wierzyciela wobec dłużnika, jak i że czynność dłużnika była podjęta z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela, czyli strona była w złej wierze albo nabyła daną rzecz nieodpłatnie. Wiedza ta musi być rzeczywista i nie wystarczy, że dalszy nabywca przy zachowaniu należytej staranności powinien o tych okolicznościach wiedzieć. Nie wystarczy więc sam fakt „wiedzy” pozwanej o tym, że S. F. był dłużnikiem powódki i powódka nie uzyskała zaspokojenia swojej wierzytelności. Strona powodowa powinna przede wszystkim wykazać, że czynność wniesienia w formie aportu nieruchomości do pozwanej spółki podjęta była z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela (powódki). Takich dowodów powódka zaś nie przedstawiła. Wręcz przeciwnie, na co słusznie zwraca uwagę apelująca, powódka nie prowadziła – bo nie mogła wskutek odmowy nadania klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Apelacyjnego Szczecinie z dnia 26 kwietnia 2006 r. - egzekucji co spornej nieruchomości i z takim powództwem, w stosunku do spółki jawnej nie mogłaby już wystąpić, wskutek upływu pięcioletniego terminu określonego art. 534 k.c. Tym samym pozwanej w żadnym zakresie, nie można przypisać wiedzy, że podejmując uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego i wyrażając zgodę na pokrycie go, w zamian za nowe udziały, aportem przez wniesienie przez (...) (...) spółkę jawną spornej nieruchomości – o tym że działała z zamiarem pokrzywdzenia powódki. Okoliczność, co do powiązań osobowych dłużnika ze spółką cywilną, spółką jawną (...) czy też zarządem pozwanej jest, zdaniem Sądu Apelacyjnego, w realiach niniejszej sprawy jest bez znaczenia, skoro powódka nie dysponowała wyrokiem o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do spółki jawnej (...) (poprzednio S. K. – (...) (...) spółka jawna), wytoczenie takiego powództwa nie było już możliwe (termin z art. 534 k.c. jest terminem zawitym prawa materialnego) i przeciwko tej spółce jawnej ze spornej nieruchomości nie toczyła się skutecznie egzekucja z wniosku powódki.

Nie sposób też, w świetle przedłożonej przez samą powódkę umowy z dnia 4 kwietnia 2011 r. przeniesienia przez (...) (...) spółkę jawną na rzecz pozwanej (...) Spółki z o.o. prawa wieczystego użytkowania gruntu i prawa własności budynków, podzielić poglądu powódki wyrażonego w pozwie i odpowiedzi na apelację, iż rozporządzenie to w oparciu o tą umowę można uznać za nieodpłatne (umowa k. 32-36). Sąd I instancji dopuszczając dowód z tej umowy (protokół k. 170 - stąd brak potrzeby jego powtarzania) co prawda do tej okoliczności w swoim uzasadnieniu w żadnym zakresie

się nie odniósł, co niewątpliwie stanowi uchybienie w rozumieniu art. 328 § 2 k.p.c., bowiem skutek brzmienia art. 531 § 2 k.c. oraz twierdzeń strony powodowej kwestia ta również wymagała rozważenia, czyni to zatem Sąd Apelacyjny (art. 382 k.p.c.).

Zgodzić się należy z poglądem powódki, iż ocena nieodpłatnego charakteru zaskarżonej czynności prawnej powinna być dokonana w wyniku stwierdzenia, czy za ustaloną korzyść jej nabywca spełnił ekwiwalentne świadczenie i oceny tej należy dokonać według kryteriów obiektywnych (por. wyrok SN z 4.07.2012, I CSK 519/11), jednak zauważyć należy, że jako jedyny dowód mający świadczyć o braku takiej ekwiwalentności powódka przedłożyła umowę z 4 kwietnia 2011 r. Tymczasem z umowy tej wynika, że wniesiona aportem nieruchomości obciążona była w księdze III wpisem wszczęcia egzekucji na rzecz W. S., a w dziale IV hipotekami przymusowymi zwykłymi na rzecz Gminy M. w kwotach: 20.878,20 zł, 7.911,20 zł, 11.308,50 zł, 7.475,30 zł i 141.619,85 zł oraz hipotekami przymusowymi zwykłymi w kwocie 103.141,68 zł na rzecz (...) Oddział w S. i w kwocie 377.394,07 zł na rzecz Skarbu Państwa - (...) Oddział w S.. Tym samym biorąc pod uwagę wykazane w tej umowie obciążenia na wnoszonej aportem nieruchomości, nie można uznać w oparciu tylko o literalne brzmienie tej umowy, że wniesienie aportem nieruchomości, której wartość strony określiły na 1.400.000 zł, za 200 udziałów wartych 100.000 zł, jest rozporządzeniem nieodpłatnym. Same należności główne na rzecz innych podmiotów obciążające tą nieruchomość, a ujawnione w księdze wieczystej, sięgają bowiem 700.000 zł. Co do zasady wniesienie nieruchomości w formie aportu jest przecież czynnością odpłatną, jeżeli strona powodowa twierdziła zatem, że czynność ta miała jednak charakter nieodpłatny lub częściowo nieodpłatny, to powinna tą - okoliczność zgodnie z treścią art. 6 k.c. - wykazać. Tymczasem same twierdzenia, że wartość objętych przez pozwaną spółkę aportów jest 14-krotnie mniejsza niż wartość nieruchomości - bez zaoferowania przez powódkę dalszych dowodów na poparcie tej tezy i bez uwzględnienia wykazanych aktem notarialnym faktycznych obciążeń tej nieruchomości na rzecz innych podmiotów - do wniosku o braku ekwiwalentności świadczeń, zdaniem Sądu Apelacyjnego, prowadzić nie mogą.

Sąd Apelacyjny pominął dowody wskazane przez stronę pozwaną w postępowaniu apelacyjnym (art. 381k.p.c.), albowiem strona ta nie wykazała, że nie mogła ich powołać przed Sądem I instancji. Okoliczność ta nie zmienia jednak stanowiska Sądu Apelacyjnego przedstawionego powyżej, co do odpłatności czynności prawnej i rozkładu ciężaru dowodów w tym zakresie.

Z tych wszystkich względów, zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c., apelację strony pozwanej uznać należało za zasadną i wyrok Sądu Okręgowego zmienić poprzez oddalenie powództwa o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowę z dnia 2 czerwca 2011 r., zawartą pomiędzy pozwaną a (...) (...) spółką jawną (pkt. I.1 wyroku).

O kosztach postępowania za I instancję (pkt. I.2 wyroku) orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 7 pkt 7 cytowanego wyżej rozporządzenia. Zwrot kosztów obejmuje opłatę od apelacji oraz koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Agnieszka Sołtyka Danuta Jezierska Dariusz Rostał